

a povinným tu však nejde a proto nelze použití řečeného zákonného předpisu.

Čís. 9244.

Knihovní poznámka hypotekární žaloby má povahu prozatímního opatření. Pro podání opravného prostředku platí osmidenní lhůta a jde o věc prázdninovou podle § 224 čís. 9 c. ř. s. v doslovu zákona ze dne 19. ledna 1928, čís. 23 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 5. října 1929, R I 693/29.)

Soud první stolice povolil poznámku hypotekární žaloby, rekursní soud návrh zamítl.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Knihovní poznámka hypotekární žaloby má právě tak jako ostatní poznámky jmenované v čl. XIII čís. 7 uvoz. zák. k ex. ř. povahu zatímního opatření, jak Nejvyšší soud, navazuje na stálou praxi bývalého vídeňského Nejvyššího soudu, stejně stále uznává a obšírněji odůvodnil v četných uveřejněných rozhodnutích (sr. rozh. čís. 1720, 4134, 5300 sb. n. s.). Proto se lhůta ke stížnosti neřídí § 127 kn. zák., nýbrž platí pro podání opravného prostředku osmidenní lhůta §§ 402, 65 ex.ř. Žalující firma podala dovolací rekurs proti napadenému usnesení, jež jí bylo dodáno dne 15. července 1929, až 6. srpna 1929, tedy opožděně. Na tom nemění nic, že opravná lhůta začala běžeti v soudních prázdninách, neboť jde o feriální věc podle § 224 čís. 9 c. ř. s. (zák. ze dne 19. ledna 1928, čís. 23 sb. z. a n.) a na feriální věci soudní prázdniny nemají vlivu (§ 225 druhý odstavec téhož zákona).

Čís. 9245.

Náhrada škody dráhou.

Předpis § 10 písm. b) nařízení ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák. platí i ohledně státní dráhy (bývalé Ústecko-Teplické dráhy).

Podle nařízení ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák. platí zásada o povinnosti k náhradě škody i nezaviněné. Spadá sem též povinnost k náhradě škody vzniklé drážním propustkem.

(Rozh. ze dne 5. října 1929, Rv I 1450/28.)

Žalobce domáhal se na Československém železničním eráru náhrady škody, ježto jeho pozemek byl při prudkém dešti zaplaven, an nebyl průtok pod náspem ústecko-teplické dráhy upraven tak, by voda volně odtékala. Procesní soud první stolice neuznal žalobní nárok

důvodem po právu v podstatě z tohoto důvodu: Jest sice pravda, že podle § 10 písm. b) min. nařízení ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák. jest železničním podnikům uloženo ručení za výsledek bez ohledu na vinu, avšak v souzeném případě nejde o poškození ze stavby dráhy, aniž z jejího provozu. Pokud řečený předpis ukládá železničnímu provozu, by učinil opatření, by bylo vyvarováno poškození sousedících pozemků, má na mysli jen taková opatření, která lze rozumně žádati, opatření k odvrácení škody, kterou lze normálně očekávati, nikoliv škody, kterou technickými pomůckami buď vůbec nelze anebo jen s nepoměrným nákladem lze odvrátiti. O d v o l a c í s o u d uznal žalobní nárok důvodem po právu. D ů v o d y: Žalobce opřel žalobní nárok o § 10 písm. b) min. nař. ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák. Nař. čís. 238/1854 ustanovuje v § 10 písm. b): »Die Eisenbahnunternehmungen haben ferner solche Vorkehrungen zu treffen, dass die angrenzenden Grundstücke, Gebäude u. s. w. durch die Bahn weder während des Baues derselben noch in der Folge Schaden leiden, und sind verpflichtet für derlei Beschädigungen zu haften.« Zákon tu ukládá železnicím náhradní závazek z důvodu stavby a provozu dráhy bez ohledu na vinu, nevylučuje ručení jako zák. čís. 27/1869 o ručení železnic, vzešla-li škoda »durch einen unabwendbaren Zufall«. Proto praví Randa ve svém spise: »Die Schadenersatzpflicht II. vydání str. 131: Weitere Fälle der Haftung für den Ersatz zufällig eintretenden Schadens (vis maior nicht ausgenommen) sind: Nach § 10 lit. b) der M. V. vom 14. IX. 1854 R. G. Bl. Nr. 238 . . . .« Zákon nařizuje ručení absolutní bez ohledu na odvratitelnost. Proto praví výstižně Ehrenzweig 2/582-583: Die Eisenbahnen haften für den Schaden, den der Bau oder der Bahnbetrieb . . . verursacht, gleichviel ob sie die Beschädigung durch irgendwelche Vorkehrungen hätten vermeiden können oder nicht.« Stejně rozh. nejv. soudu ze dne 22. srpna 1923 sb. n. s. čís. 2867 (důvody druhé stolice): »Železniční podnik ručí za škodu i v případě, kde dráha při provozu učiní bezpečnostní opatření podle nejlepšího svého svědomí i vymoženosti techniky.« (Je to ryze neomezené ručení za výsledek po způsobu nauky francouzského práva.) Zákon praví »noch in der Folge« s úmyslnou šíří (rozh. čís. 2867 praví »ani kdykoliv později«), by bylo lze postihnouti veškerou škodu »kdykoliv později« vzešlou. Stačí, když škoda jest v příčinné souvislosti s provozem dráhy, a to nejen s provozem v užším slova smyslu (na př. lítání jisker, kouř, otřesy půdy), nýbrž i se zařízeními dráhy, sloužícími provozu. Na př. sesuje-li se násep dráhy z nahodilých příčin, ručí dráha za škodu, ježto násep dráhy již podle svého účelu patří k zařízení provozu. Rovněž propustek jest zařízením provozním a škoda, jež má v něm důvod, jest škodou (kdykoliv) »později« vzešlou. Proto praví Randa l. c. str. 133: »Die Bahnunternehmung . . . haftet . . . nicht bloss für den durch direkte Eingriffe unmittelbar, sondern auch für jeden wenn auch nur mittelbar verursachten Nachteil.« Ručení dráhy podle § 10 písm. b) má svůj důvod podle Randy str. 135: ». . . in der eigenartigen Beschaffenheit des Eisenbahnunternehmens, in der ausschliesslichen Beherrschung des weitreichenden Betriebsgebietes

durch die Unternehmung, endlich in der fast monopolistischen Verkehrsstellung der letzteren.« § 10 písm. b) je jen logickým důsledkem zásady § 364 obč. zák., jímž dopuštěn je výkon vlastnictví jen bez újmy třetích osob se závazkem ručiti za škodný výsledek (postihující tyto třetí osoby) bez ohledu na vinu (všeobecně moderní praxe, sb. n. s. č. 1301, 2723: vlastník ručí za škodu vzešlou prouděním vody z puklých rour, stejně právo francouzské: vlastník ručí za škodu, jež má svůj podnět ve věci jsoucí v jeho vlastnictví). Proto praví nejvyšší soud v rozh. ze dne 7. února 1878 Röll 239: »Die Eisenbahnunternehmung hat im Sinne der §§ 364, 365 für jeden Schaden zu haften« a plenissimární náleze ze dne 28. října 1862, čís. 6190 J. B. 49 (Nowak I 49): »die Ersatzverbindlichkeit der Eisenbahngesellschaften ist eigentlich nur ein Corollarium aus dem § 365 A. b. G. B.«. In concreto je náhradní závazek dán. Ze znaleckého posudku vychází na jevo, »že zřízením dráhy byl změněn přirozený odtok« a že »kdyby nebylo drážního propustku, byl by pozemek č. k. 43 poškozen, ale ne v takovém rozsahu, že mezi zařízením dráhy (propustkem) a škodou je příčinná souvislost, neboť zřízení dráhy (propustka) bylo *conditio sine qua non* škody. Poněvadž, jak shora uvedeno, na postačitelnosti zařízení nic nezáleží, jest nárok odůvodněn. Spornou otázkou (Randa-Unger), zprošťuje-li *vis maior* ručebního závazku, netřeba se obíratí, ježto v tomto směru žalovaný erár ani netvrdil, že zaplavení způsobila elementární průtrž mračen. Poněvadž šlo původně o dráhu soukromou, kterou později převzal stát, jest odvolací soud toho názoru, že tu má předpis shora citovaného min. nařízení plnou platnost.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Po právní stránce vytýká dovolání odvolacímu rozsudku mylnost, protože prý neprávem používá § 10 písm. b) nař. ze dne 14. září 1854, ř. z. čís. 238, platného jen pro soukromé železnice, na bývalou Ústecko-Teplickou dráhu, která jest ve vlastnictví státu. Ani v ustálené praxi jak bývalého Vídeňského Nejvyššího soudu (srv. rozh. Glaser-Ungerovy sbírky čís. 2589, 3563, 4574, 5425 a 5439) ani v praxi tohoto Nejvyššího soudu rovněž ustálené (srv. rozh. čís. 1896, 2867 sb. n. s.) nebylo vážných pochybností o závaznosti řečeného nařízení též pro státní dráhy. Byly rozptýleny úvahou, že stát, sestátnivší soukromou dráhu převzetím jejího provozování, převzal s tímto podnikem spojená práva a povinnosti a že státem daných předpisů musí i stát sám šetřiti, najmě, jde-li o předpisy, které, jako předpis § 10 lit. b) cit. nař., zřejmě sledují sociálně-politický účel chrániti stranu hospodářsky slabší. Správnosti těchto úvah svědčí v souzeném případě též zákon z 30. června 1922, čís. 234 sb. z. a n. o výkupu Ústecko-Teplické dráhy státem, podle něhož předmětem výkupu jest železniční podnik společenský jako celek (§ 4), ode dne výkupu děje se provoz vykoupeného podniku na účet státu a plynou tudíž od tohoto dne všechny provozní příjmy k dobru,

všechny provozní výdaje k tíži státu (§ 12 odst. 3) a čisté výtěžky, jež vyplynou se súčtování až do dne výkupu zůstávají společnosti, tato proti tomu bude sama hraditi súčtovací závazky, jež do tohoto dne vzniknou ze stavby nebo provozu dráhy, a jiná pasiva (§ 12 odst. 4). Platí-li pro souzený případ podle toho, co právě doličeno, nařízení čís. 238/1854, platí tu i jeho zásada o povinnosti k náhradě škody i nezaviněné a dovolává se žalovaný neprávem odchylných zásad občanského zákoníka o povinnosti k náhradě škody jen zaviněné. Otázku, zda žalovaná dráha škodu zavinila, není proto třeba řešiti. Pokus dovolatelův, vymknouti se ručení podle nařízení čís. 238/1854 vývody, že není příčinné souvislosti mezi škodou a zřízením propustky, selhává, protože výrok odvolacího soudu po skutkové stránce vůbec nelze napadati a po stránce logicko-právní shledává i dovolací soud výrok ten správným. Není v této příčině aniž v ostatním právním posouzení odvolací rozsudek stížen vytýkanou právní mylností. (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Naopak, lze v podstatě úplně souhlasiti s jeho výstižnými vývody, jež jsou opřeny o judikaturu a literaturu k zmíněnému nařízení a proti nimž dovolání nepředneslo důvody, které by je vyvracely.

Čís. 9246.

Mezi snachou, konající práce v tchánově hospodářství, a tchánem vznikl námezdní poměr, slíbil-li tchán snaše, že předá jednou jejímu manželůvi usedlost. Nelze však míti za to, že tchán, propachtovav usedlost třetí osobě, zbavil se možnosti dostáti svému slibu a jest proto žalobu o zaplacení mzdy pro tentokráte zamítnouti.

(Rozh. ze dne 5. října 1929, Rv I 1966/28.)

Žalobkyně domáhala se na svém tchánovi úplaty za práce, jež konala v jeho hospodářství. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud žalobu pro tentokráte zamítl.

D ů v o d y:

Žalobkyně domáhá se na žalovaném tchánovi úplaty za práce, jež vykonávala v jeho hospodářství jako jeho hospodyně po dobu deseti měsíců. Že žalobkyně tyto práce skutečně vykonávala, jest nesporno a, že tak činila z příkazu žalovaného, není jím popřeno a plyne ostatně z toho, že, když žalovaný, jenž jest vlastníkem usedlosti v L., ovdověl, jeho syn na jeho naléhání se oženil a žalující stranu jako svou manželku do usedlosti otcovy, v níž sám již od šestnáctého roku svého věku pracoval, přivedl a že ona pak za vědomí a souhlasu žalovaného vykonávala na usedlosti veškeré práce, které náležejí hospodyně v zemědělském hospodářství. Jest nesporno, že k uzavření služební smlouvy mezi stranami nedošlo, že nebylo mezi nimi o odměně žalobkyně jednáno ani nic smlu-